

slim da bi broj hrvatskih bio još veći, ali ne će to biti važno. Važno je što se na temelju ovoga može reći da je i *prvenstveno* dobra riječ gledano u cjelini hrvatskoga jezika, ali to nikoga ne obvezuje da ju upotrebljava ako ne želi. Ali nije dobro da si sami bez valjanih razloga sužavamo izbor.

Stjepan Babić

JEDNOĆA ILI JEDNOTA

Nivenka Starčević-Kapetanović, profesorica hrvatskoga jezika, pita jesu li *jednoća* i *jednota* hrvatske riječi ili je jedna od njih srpska. Odgovorio sam joj: ako joj koja od njih treba zbog sroka u pjesmi (ona je i pjesnikinja), onda može upotrijebiti onu koja joj treba jer su oba sufiksa hrvatska pa ako jedne od tih riječi i nema u hrvatskome jeziku, ima ju pravo napraviti.

Nakon toga odgovora zapitao sam ju gdje se susrela s tim problemom. Rekla je da je u jednom izlaganju čula izraz "jednota Presvetoga Trojstva", a ona bi sama rekla *jednoća*.

Na to sam joj odgovorio da bi jedna od njih mogla biti hrvatska, a druga srpska ako se tako ostvarilo u praksi. Koliko ja znam, nije, ali za valjan odgovor potrebno je provjeriti kako je u praksi.

Tu smo se opet sreli s jezičnim osjećajem koji je potakao pitanje, a da bismo ga mogli provjeriti, objektivizirati i da bismo mogli dati potpun odgovor, potrebno je pogledati u priručnike.

Prvo je što uzimam u ruke, knjiga *Razlike između hrvatskoga i srpskoga književnoga jezika* Petra Guberine i Krune Krstića, ali u njoj ne nalazimo ni jednu od tih dviju riječi. Isto tako ni u *Razlikovnom rječniku hrvatskoga i srpskoga jezika*

Vladimira Brodnjaka. Ni u Benešićevu *Rječniku hrvatskoga književnoga jezika*, koji obilno donosi potvrde, nema ni jedne od njih.

Zatim uzimam rječnik dviju Matice, ali ni u njemu nema ni jedne. Tek u *Rečniku srpskohrvatskoga književnog i narodnog jezika*, u kojem su zabilježene i hrvatske potvrde, nalazim jednu potvrdu za *jednoća*, i to srpskoga pisca, ijekavca Ljudevita Vuličevića: *U svojem narodu probudiše ideju jednoće*.

Jednote ni u njemu nema, ali sam našao dvije potvrde za *jednost* u značenju "jedinstvo", "jednakost", opet srpske.

Na kraju sam se sjetio uzeti *Rječnik hrvatskoga kajkavskoga književnog jezika* i u njemu našao dobro potvrđenu *jednost* sa značenjem "isto što jedinost 1", a i riječ *jednota* sa značenjem "isto što jedinost 1", a primjer je za *jednota* iz I. godišta Danice Horvatske, Slavonske i Dalmatinske. Prepisujem iz nje jer u rječniku nije za ovu priliku dovoljno opširno, a ima i jedna tiskarska (?) pogriješka: *Takova na svestranoj vzajemnosti založena jednota Slavov i možnija i bolja bude, negoli sanjarsko [träumerisch] sjedinjavanje, i nasilno mēšanje svih narēčjih slavskih u jedno jedino*. Članak je nepotpisan, ali je to samo prvi dio, a potpisan je u idućem broju, i to je tekst Vjekoslava Babukića. Usput da napomenem: jedinoga štokavca među užim krugom iliraca.

Što nam sve ovo govori? Da su *jednost* i *jednota* potvrđene hrvatske riječi, a *jednoća* potencijalna jer su sve u hrvatskom i srpskom, koliko su potvrđene, rijetke pa se nije stvorila uporabna polarizacija. Zato Hrvat može upotrijebiti svaku koja mu ustreba.

Znam odakle je došao osjećaj da je *jednota* srpski, a *jednoća* hrvatski. Došao je po opreci srp. *čistota*, a hrv. *čistoća*, ali

to je slučajna upotrebna oprjeka, a nije sustavna. Da je *-ota* normalan hrvatski sufiks, dokazuju hrvatske riječi kao *divota*, *dobrota*, *grjehota*, *grozota*, *ljepota*, *milota*, *prostota*, *sramota*, *strahota*...

Znam da bi se moglo raspravljati i o oprjeci *čistota* – *čistoća*, ali ostavimo to

za drugi put, pogotovu ako tko o tome postavi pitanje.

Kao što sam završio članak o prilogu *prvenstveno*, bit će korisno da opet ponovim: nije dobro da si sami bez valjanih razloga sužavamo izbor.

Stjepan Babić

OSVRTI

HRVATSKI POGLED NA SRPSKU LEKSIKOGRAFIJU (Staro u novom ruhu)

Srpska akademija znanosti i umjetnosti – Odjel za jezik i književnost – Odbor za izradu Češko-srpskoga i Poljsko-srpskoga rječnika – u izdanju Zavoda za udžbenike i nastavna sredstva u Beogradu objavila je relativno nedavno dva nova rječnika: najprije *Poljsko-srpski rečnik / Słownik polsko-serbski* (Beograd, 1999.), a zatim i *Češko-srpski rečnik / Česko-srbský slovník* (Beograd, 2000.).

Projekt izrade poljsko-srpskoga rječnika vodio je akademik Miroslav Pantić, kao glavni urednik potpisan je prof. dr. Đorđe Živanović, a autori su Danilka Đurišić-Stojanović i Uglješa Radnović. Rječnik su recenzirale akademkinja Irena Grickat-Radulović i prof. dr. Zuzana Topolińska (inozemni član SANU).

Na češko-srpskom rječniku, uz nositelja projekta i glavnoga urednika – akademika Pavla Ivića, radili su prof. dr. Krešimir Georgijević, dr. Nada Đorđević, Slobodanka Urošević, Emilija Kačanik i prof. dr. Dragutin Mirković. Recenzenti rječnika su akademkinja Irena Grickat-Radulović (Beograd) i prof. dr. Alois Jedlička (Prag).

U oba je rječnika *ijekavske oblike i varijantsku leksiku* (kako stoji u impresumu) obradio mr. Vlado Đukanović.

Obrazlažući potrebu za dvojezičnim rječnicima slavenskih jezika, autori poljsko-srpskoga rječnika u opširnom predgovoru (33 stranice) naglašavaju da *našoj* leksikografiji, izuzme li se Benešićev hrvatsko-poljski (Zagreb, 1949.), Frančićev srpskohrvatsko-poljski (Varšava, 1966.) i nekoliko manjih rječnika, nedostaju upravo rječnici sa zapadnoslavenskom sastavnicom. Ideja o izradi poljsko-srpskohrvatskoga i češko-srpskohrvatskoga rječnika rođena je u Institutu za istočne i zapadne slavenske jezike i književnosti SANU – prema koncepciji prof. Radovana Lalića, Krešimira Georgijevića i Kirila Taranovskoga.

Rad na poljsko-srpskohrvatskom rječniku počeo je davne 1950. godine, kad su leksikografske teorijske osnove bile slabe, a leksikografski izvori, prije svega jednojezični i slični dvojezični rječnici, malobrojni i konceptijski zastarjeli (u početku se nekoliko puta mijenjao i autorski kolektiv i glavni urednik). Rad na novoj, suvremenoj verziji poljsko-srpskohrvatskoga rječnika počeo je 1963. godine, da bi se 1969., po uzoru na konceptijske i sadržajne promjene u najnovijim poljskim rječnicima, krenulo u izradu treće, proširene verzije toga rječnika. Poljsko-